

EXPUNERE DE MOTIVE

Titlul proiectului de act normativ
pentru ratificarea Tratatului privind comerțul cu arme,
adoptat la New York, la 2 aprilie 2013, și semnat de România
la New York, la 3 iunie 2013

Secțiunea a 2-a *Motivul emiterii actului normativ*

1. Descrierea situației actuale

România s-a aflat **printre statele care au semnat *Tratatul privind comerțul cu arme convenționale* (ATT)**, la sediul ONU din New York, în prima zi a deschiderii acestuia spre semnare, la 3 iunie 2013. Pentru România, semnarea ATT a fost făcută de către doamna ambasador Simona Miculescu, Reprezentant Permanent al României la ONU.

Semnarea ATT finalizează un proces diplomatic amplu, inițiat în 2006, care reglementează, pentru prima dată, comerțul cu arme la nivel mondial. Pe parcursul acestui proces, **România a participat activ la procesul ONU de negociere și adoptare a acestui nou acord internațional**, manifestându-și interesul nu doar la nivel declarativ politic, ci și prin asumarea unora dintre pozițiile de vizibilitate în negocieri, deținând *inter alia* funcția de vicepreședinte al conferinței diplomatice finale din martie 2013.

ATT va impune **standarde globale avansate de reglementare a comerțului cu arme și de responsabilizare a statelor implicate**, în vederea eradicării comerțului ilicit de armamente convenționale, estimat la 60 de miliarde USD anual. Respectarea acestor standarde de către toate statele lumii va duce la asigurarea securității și stabilității, atât la nivel global, cât și regional, prin realizarea unei predictibilități a comerțului cu arme. Ministrul Afacerilor Externe, Titus Corlățean, a declarat că după intrarea în vigoare, ATT va reduce impactul utilizării armelor convenționale asupra populației civile din zonele de conflict, 500 000 de civili fiind anual uciși în conflicte și va diminua încălcările regimurilor de embargo impuse de Consiliul de Securitate al ONU asupra comerțului cu arme”.

România aplică, de facto, ATT prin regimul avansat de control al exporturilor și altor operațiuni de transfer cu produse militare, legiferat și aplicat în țara noastră încă din 1992. De asemenea, poziționarea țării noastre pe un meritos loc 3 în ierarhia mondială a transparenței exporturilor de arme, după Elveția și Marea Britanie, reprezintă o altă premisă pentru accelerarea procedurilor legale naționale de exprimare a consimțământului României de a deveni parte la acest nou instrument juridic internațional.

Pe fond, **ATT este un tratat cuprinzător, robust și echilibrat**, conținând un pachet amplu de obligații și diligențe ale statelor părți, inclusiv interdicții exprese pentru transferurile de armamente convenționale care ar putea încălca obligațiile internaționale din tratatele și convențiile din domeniul drepturilor omului și din dreptul umanitar sau care ar putea fi utilizate în comiterea infracțiunilor de genocid, crime împotriva umanității și crime de război în toate tipurile de conflict armat. Textul ATT este disponibil pe pagina de web a conferinței diplomatice finale <http://www.un.org/disarmament/att/>, în cele 6 limbi oficiale ale ONU. Anexăm textul ATT în limba engleză și versiunea tratatului în limba română.

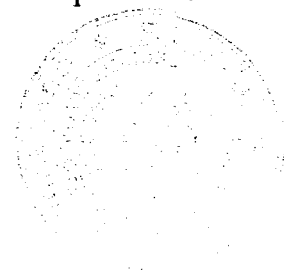
Principalele obiective ale ATT sunt reglementarea celor mai avansate standarde comune pentru reglementarea comerțului internațional cu arme convenționale, prevenirea și eradicarea traficului ilicit cu arme convenționale și prevenirea deturnării acestora pe „piața neagră” corespondentă.

Domeniul tratatului cuprinde operațiunile de export, import, brokeraj, tranzit și transbordare cu produse militare din cele 7 categorii de arme convenționale stabilite, pe larg, în Registrul ONU privind Armele Convenționale, precum și categoriei armelor de calibru mic și armamentelor ușoare (SALW). Aceste categorii de produse militare sunt: tancuri și vehicule blindate de luptă, sisteme de artilerie de calibru mare, aeronave de luptă, elicoptere de atac, nave de război, rachete și lansatoare de rachete. De asemenea, ATT se va aplica și categoriei armelor convenționale și componentelor acestora, dar doar în ceea ce privește exporturile.

ATT prevede expres obligația **creării unor sisteme naționale de control al exporturilor** de către statele exportatoare, posibilitatea creării unor sisteme de control al importurilor de către statele importatoare, precum și **obligația reglementării unor liste naționale de arme supuse regimului de control al transferurilor**. Se prevede, de asemenea, obligația creării unor **registre naționale privind operațiunile de transfer**, inclusiv privind operațiunile de tranzit și de transbordare, precum și elaborarea și transmiterea anuală a unor **rapoarte naționale** cu privire la aceste operațiuni stipulate de tratat.

Tratatul conține **un pachet de criterii pentru evaluarea prealabilă a operațiunilor de transfer de produse militare**, pe care îl caracterizăm ca fiind mai extins decât cel prevăzut de *acquis*-ul UE și care este aplicat, riguros și sistematic, de către toate statele membre UE și de alte state *like-minded* (Australia, Canada, Elveția, Norvegia ș.a.). Cu toate acestea, MAE consideră că textul tratatului nu ridică probleme de incompatibilitate cu dispozițiile *acquis*-ului UE, opinie susținută și de reprezentanții Comisiei Europene și ai SEAE, participanți în negocierile diplomatice de la New York.

Din postura de **producător și exportator de talie medie în regiune, România** și-a manifestat activ sprijinul pentru reglementarea juridică a comerțului internațional cu arme încă de la inițierea procesului de convenire a ATT. Țara noastră a **susținut plener obiectivul adoptării unui ATT puternic** deoarece standardele naționale în materie sunt avansate, iar experiența românească de două decenii în politicile și practicile de control al exporturilor



de armamente convenționale conferă un avantaj comparativ substanțial, care va trebui valorificat și în perioada imediat următoare.

Pe parcursul acestui proces ONU cu durata de 7 ani, România și-a manifestat interesul de adoptare a ATT nu doar la nivel declarativ politic, susținând inițiativele UE și ale altor state de avansare a procesului de negociere, ci și prin asumarea unora dintre pozițiile de vizibilitate atât în cadrul procesului pregător (un expert al Departamentului pentru controlul exporturilor/ ANCEX, din cadrul MAE, autoritate națională în materia controlului exporturilor de armamente convenționale, a deținut funcția de vicepreședinte), cât și în cadrul conferinței diplomatice finale (directorul general al ANCEX a deținut funcția de vicepreședinte al conferinței diplomatice finale din martie 2013 și a fost invitat să facă parte din Comitetul de Redactare al acesteia).

Nu în ultimul rând, școala diplomatică românească a avut anterior inițiativa unui astfel de instrument, devansând cu 4 decenii momentul actual printr-o propunere la ONU, comună cu Irlanda, în anii '70 ai secolului trecut, a unui *Cod internațional de conduită privind comerțul cu armamente convenționale*.

România consideră că **ATT nu va împiedica statele să achiziționeze arme convenționale în exercitarea dreptului lor legitim de autoapărare**, în conformitate cu prevederile articolului 51 din Carta Națiunilor Unite, sau pentru utilizarea în sprijinul operațiunilor umanitare și de menținere a păcii.

Potrivit clauzelor finale, **tratatul urmează să intre în vigoare la 90 de zile după ratificarea sa de către 50 de state**, iar prima Conferință a Statelor Părți (CSP) va avea loc într-un an de la data intrării sale în vigoare. ATT va putea fi amendat cel mai devreme la 6 ani de la intrarea sa în vigoare, cu sprijinul a trei sferturi dintre statele părți.

La data redactării proiectului de lege, 113 de state au semnat deja tratatul, inclusiv toate statele UE iar cel mai recent Republica Moldova. 7 state au ratificat deja acest tratat: Antigua și Barbuda, Costa Rica, Guyana, Islanda, Mexic, Nigeria, Trinidad și Tobago. Alte detalii referitoare la ATT, inclusiv dinamica procesului de semnare/ratificare, pot fi accesate pe pagina oficială a ATT: <http://www.un.org/disarmament/ATT/>.

2. Schimbări preconizate

Pe substanță, reglementarea românească a **sistemului național de control al exporturilor**, importurilor și altor operațiuni de transfer cu produse militare, care datează din 1992, fiind modernizată succesiv începând cu 2001, precum și procesul permanent de eficientizare a acestuia, corelate cu nivelul ridicat de transparență în domeniul comerțului cu arme (România figurează pe un onorant loc 3 mondial, după Marea Britanie și Elveția), sunt premisele fundamentale pentru inițierea, cu celeritate, a procedurilor legale interne care să permită țării noastre exprimarea consimțământului de a deveni parte la tratat.

Cu titlu general, precizăm că **prevederile ATT se situează la un nivel redus prin comparație cu standardele avansate din România și cu practica națională în materie**. În evaluarea MAE și a celorlalte instituții românești cu

competențe legale în avizarea și aprobarea operațiunilor de export, import și altor operațiuni cu produse militare, **ATT nu va crea obligații juridice noi pentru companiile românești titulare de licențe de export produse militare**, dar va impune Statelor Părți, deci și României, după intrarea în vigoare, elaborarea unui raport anual referitor la operațiunile care cad sub incidența prevederilor tratatului (conform art. 13 al ATT). În acest context, este necesar ca legea de ratificare a ATT să consemneze și structura guvernamentală care va avea responsabilitatea elaborării acestui raport. În baza competențelor legale, entitatea guvernamentală care va aplica și răspunde de tratatul ATT în România este Ministerul Afacerilor Externe prin Departamentul pentru Controlul Exporturilor/ANCEX, structură care deține, din 1992, calitatea de autoritate națională în domeniul controlului exporturilor, importurilor și altor operațiuni cu produse militare, fiind transformată, din 2009, din organ de specialitate al administrației publice centrale în subordinea ministrului afacerilor externe, în departament în cadrul MAE.

Nivelul de ambiție pe care România și l-a propus încă din etapa finală de negociere și, ulterior, la semnarea tratatului, este acela ca **țara noastră să devină stat originar al acestuia**, ceea ce presupune inițierea, cu celeritate, a procedurilor legale interne care să permită aceasta.

3. Alte informații

Secțiunea a 3-a

Impactul socio-economic al proiectului de act normativ

1. Impactul macro-economic

Nu este cazul.

2. Impactul asupra mediului de afaceri

ATT nu va crea obligații juridice noi pentru companiile românești titulare de licențe de export, import și alte operațiuni cu produse militare.

3. Impactul social

Nu este cazul.

4. Impactul asupra mediului

Nu este cazul.

5. Alte informații

Nu este cazul.

Secțiunea a 4-a

Impactul financiar asupra bugetului general consolidat, atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (5 ani)

Nu este cazul.

Menționăm că, în perspectivă, ATT va beneficia de un Secretariat dedicat, ale cărui costuri de funcționare vor fi negociate și aprobate de către prima conferință a statelor părți (CSP), care va fi convocată într-un termen de un an de la data intrării în vigoare a ATT. Estimăm momentul intrării în vigoare a ATT în 2015, presiunea ONG-urilor, foarte ridicată pe tot parcursul negocierilor, putând determina o convocare a primei CSP chiar în același an. În baza art. 17 din ATT, CSP va adopta norme financiare proprii privind funcționarea Secretariatului și va gestiona finanțarea oricărui organism subsidiar pe care îl înființează. La fiecare sesiune ordinară, Conferința va aproba adoptarea unui buget pentru exercițiul financiar în curs.

În acest context, considerăm că, după ratificarea ATT și după intrarea în vigoare a acestui tratat, MAE prin ANCEX va iniția un alt proiect de lege de aplicare a ATT care va conține *inter alia* o prevedere expresă referitoare la contribuția României la bugetul ATT.

1. Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus din care:

Nu este cazul.

2. Modificări ale cheltuielilor bugetare, plus/minus din care:

Nu este cazul.

3. Impact financiar

Nu este cazul.

4. Propuneri pentru acoperirea creșterii cheltuielilor bugetare

Nu este cazul.

5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare

Nu este cazul.

6. Calcule detaliate privind fundamentarea modificărilor veniturilor si/sau cheltuielilor bugetare

Nu este cazul.

7. Alte informații

Secțiunea a 5-a

Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare

1. Proiecte de acte normative suplimentare

Nu este cazul. A se vedea secțiunea a4-a.

2. Compatibilitatea proiectului de act normativ cu legislația comunitară în materie

UE a statuat că unele dintre dispozițiile ATT intră în sfera de competență exclusiv a Uniunii, întrucât se află sub incidența politicii comerciale comune sau afectează normele pieței interne referitoare la transferul de arme convenționale și de explozivi. Precizăm că, în prezent, toate cele 28 de state membre UE au semnat deja ATT.

În acest context, în cadrul UE a fost adoptată o decizie a Consiliului UE referitoare la semnarea ATT de către statele membre, chestiunea ratificării aflându-se în atenția comisiilor de specialitate ale Parlamentului European. Formula juridică identificată în UE pentru ratificarea acordului prevede că „*în ceea ce privește acele aspecte care intră în sfera de competență exclusiv a Uniunii, statele membre sunt autorizate să ratifice, în interesul Uniunii, Tratatul privind comerțul cu arme*”.

Precizăm că, în ciuda eforturilor diplomatice notabile, UE nu a reușit să impună o clauză distinctă privind organizațiile regionale internaționale (de tip RIO – regional international organisation) care să-i fi permis dobândirea statutului de parte la acest tratat. Din cauza opoziției deschise a Chinei și voalate a altor state semnificative pentru comerțul global cu arme, UE a reușit doar introducerea unei prevederi distincte, în preambulul tratatului, care face referire la rolul pe care îl pot juca organizațiile regionale în sprijinirea Statelor Părți, la cerere, în implementarea ATT. În concluzie, UE nu poate semna și ratifica ATT deoarece doar statele, ca subiecte de drept internațional, pot deveni părți la acest nou instrument internațional.

3. Decizii ale Curții Europene de Justiție și alte documente

Nu este cazul.

4. Evaluarea conformității

Nu este cazul.

5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente

Nu este cazul.

Secțiunea a 6-a

Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ

1. Informații privind procesul de consultare cu organizații neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate

În cadrul programului MAE/ANCEX de dialog cu industria românească de profil și în cadrul întrevederilor pe care directorul general ANCEX le are cu managerii companiilor românești titulare de licențe de export, a fost semnalat procesul ONU de convenire a unui tratat pentru comerțul cu arme și au fost purtate discuții de substanță privind standardele ATT și impactul acestora asupra activităților comerciale din România.

Precizăm că prevederile ATT au fost transmise permanent, pe măsura evoluției negocierilor, și celorlalte instituții cu competențe în domeniul avizării operațiunilor de comerț cu produse militare, care fac parte și din *Consiliul interministerial pentru avizarea exporturilor, importurilor și altor operațiuni cu produse militare*, respectiv: Ministerul Apărării, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Economiei, Direcției Generale a Vămirilor, Serviciului Român de Informații și Serviciului de Informații Externe. De asemenea, aceste instituții au fost de acord cu textul ATT, așa cum a rezultat din negocierile multilaterale desfășurate la New York în iulie 2012 și martie 2013 și au avizat/ au exprimat acordul pentru semnarea tratatului de către România în chiar prima zi când s-a deschis spre semnare, respectiv la 3 iunie 2013.

2. Fundamentarea alegerii organizațiilor cu care a avut loc consultarea, precum și a modului în care activitatea acestor organizații este legată de obiectul proiectului de act normativ

Nu este cazul.

3. Consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale, în situația în care proiectul de act normativ are ca obiect activități ale acestor autorități, în condițiile Hotărârii Guvernului nr. 521/2005 privind procedura de consultare a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale la elaborarea proiectelor de acte normative

Nu este cazul.

4. Consultările desfășurate în cadrul consiliilor interministeriale în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente

Nu este cazul.

5. Informații privind avizarea de către:

Prezentul proiect de act normativ a fost avizat favorabil de Consiliul Legislativ prin avizul nr. 8/2014.

6. Alte informații

Nu este cazul.

Secțiunea a 7-a

Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea proiectului de act normativ

1. Informarea societății civile cu privire la necesitatea elaborării proiectului de act normativ

Textul ATT a fost pus la dispoziția opiniei publice din România încă de la adoptarea sa, la 2 aprilie a.c., fiind disponibil pe website-ul MAE/ANCEX www.ancex.ro structura cu responsabilități de autoritate națională în materia controlului exporturilor, importurilor și altor operațiuni cu produse militare. Textul proiectul legii de ratificare a ATT este disponibil pe website-urile www.mae.ro și www.ancex.ro.

2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice

Nu este cazul.

Secțiunea a 8-a Măsuri de implementare

1. Măsuri de punere în aplicare a proiectului de act normativ de către autoritățile administrației publice centrale și/sau locale – înființarea unor noi organisme sau extinderea competențelor instituțiilor existente.

ATT va impune Statelor Părți, deci și României, după intrarea în vigoare, elaborarea unui raport anual referitor la operațiunile care cad sub incidența prevederilor tratatului (conform art. 13 al ATT). În acest context, este necesar ca legea de ratificare a ATT să consemneze și structura guvernamentală care va avea responsabilitatea elaborării acestui raport. În baza competențelor legale, entitatea guvernamentală care va aplica și răspunde de tratatul ATT în România este Ministerul Afacerilor Externe prin Departamentul pentru Controlul Exporturilor/ANCEX, structură care deține, din 1992, calitatea de autoritate națională în domeniul controlului exporturilor, importurilor și altor operațiuni cu produse militare, fiind transformată, din 2009, din organ de specialitate al administrației publice centrale în subordinea ministrului afacerilor externe, în departament în cadrul MAE.

Luând în considerare cele prezentate, în conformitate cu prevederile art. 19 alin. (1) lit. e) din *Legea nr. 590/2003 privind tratatele*, Ministerul Afacerilor Externe prin Departamentul pentru Controlul Exporturilor a elaborat proiectul **Legii pentru ratificarea Tratatului privind comerțul cu arme, semnat la New York, la 3 iunie 2013.**

În forma sa finală, proiectul de lege a fost însușit de toate instituțiile abilitate.

Față de cele prezentate, a fost elaborat proiectul de Lege alăturat, pe care îl supunem Președintelui României spre aprobare, pentru a fi supus Parlamentului spre adoptare, cu procedura de urgență prevăzută de art. 76 alin. (3) din Constituția României, republicată.

PRIM – MINISTRU

